

Qishloq hayoti

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI IJTIMOY-IQTISODIY GAZETASI

e-mail: infoqishloqhayoti@mail.ru

1974-yil 1-yanvardan chiqq boshlagan

2026-yil 20-avgust, payshanba

35 (9407)

t.me/Qishloqhayoti_gazetasi

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ АГРАР УНИВЕРСИТЕТИ ПОРЛОҚ ИСТИҚБОЛ САРИ!

Тошкент давлат аграр университети қарийб бир асрлик тарихи давомида нафақат Ўзбекистон, балки Марказий Осиёдаги етакчи олий таълим муассасаси сифатида қишлоқ хўжалиги учун кадрлар тайёрлаш ишига муносиб ҳисса қўшиб келмоқда. Тарихий ривожланиш йўли, эришилган ютуқлар ва тўпланган катта тажриба Янги Ўзбекистон тараққиётининг асосий тамойиллари – янгиланиш, тараққиёт, инновация ва инсон қадрини улуғлаш ғояларини рўёбга чиқаришда мустаҳкам пойдевор вазифасини ўтамоқда. Бу олий таълим муассасаси даврлар силсиласида турли мураккаб босқичлардан ўтиб, бугунги кунда қишлоқ хўжалиги соҳасида муҳим таълим-тарбия ва илм-фан марказларидан бирига айланди.

Президентимиз Шавкат Мирзиёев раҳномалигида амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотлар университет фаолиятида ҳам янги босқичларни бошлаб берди. Университет аҳли мамлакатимиз мустақиллигининг 35 йиллигини муносиб ютуқлар оғушида қутиб олмоқда.

Газетамизнинг ушбу сонини шундай янгиланишлар орқали юртимиз истиқболига муносиб ҳисса қўшаётган мазкур олий таълим маскани фаолиятига бағишладик.

Таҳририят

АГРАР ТАЪЛИМДАГИ ИСЛОХОТЛАР

РАҚОБАТБАРДОШ КАДРЛАР ТАЙЁРЛАШНИНГ КАФОЛАТИ

Бугун мамлакатимиз қишлоқ хўжалигида кечаётган кенг қўламли янгиланишлар, аввало, замонавий билим ва кўникмаларга эга, инновацион технологияларни пухта ўзлаштирган кадрларга бўлган эҳтиёжни янада оширмоқда. Шу боис, аграр таълимни замон талаблари асосида такомиллаштириш, таълимни илм-фан ва ишлаб чиқариш билан узвий боғлаш, ёшларни амалий касбий кўникмаларга эга мутахассислар сифатида тайёрлаш давлат сиёсатида муҳим устувор йўналишлардан бирига айланди. Бу борада Президентимизнинг жорий йил 11 апрелдаги “Тошкент давлат аграр университети фаолиятини такомиллаштиришга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги қарори муҳим дастуриламал бўлди. Мазкур қарор университет ҳаётида янги даврни бошлаб, таълим, илм-фан ва ишлаб чиқариш интеграциясини янги босқичга кўтариш, халқаро стандартларни жорий этиш, инновацион ишланмаларни амалиётга татбиқ этиш ва рақобатбардош кадрлар тайёрлаш бўйича аниқ вазифаларни белгилаб берди.

Муҳим жиҳати шундан иборатки, қарорга мувофиқ 2030 йилга қадар Тошкент давлат аграр университетининг халқаро нуфузини ошириш ҳамда халқаро рейтинг ташкилотларининг ТОП–500 талик олий таълим ташкилотлари рўйхатига киритиш стратегик мақсад сифатида белгиланди.

Бугун университетимизда мазкур юксак марралар сари дадил қадамлар қўйилмоқда. Таълим, бошқарув ва хизматлар кўрсатиш жараёнлари сунъий интеллект ва рақамли технологиялар асосида ташкил этилмоқда. Биргина жорий йилнинг ўзида Жаҳон банки маблағлари ҳисобидан

500 минг доллар грант маблағлари университетда рақамлаштириш ва сунъий интеллектни жорий этиш мақсадларига йўналтирилмоқда. Аграр университетининг таълим дастурларини халқаро аккредитациядан ўтказишга алоҳида эътибор қаратилиб, 4 та бакалаврият таълим дастурлари Германиянинг ASIN халқаро агентлиги томонидан аккредитациядан ўтказилди.

Аграр таълим сифати ва мазмунини бугунги кун меҳнат бозори талабларига мослаштириш муҳим аҳамият касб этмоқда. “Янги агроном” тизими орқали талабалар илғор фермер ва кластерлар билан ҳамкорликда замонавий агротехнологиялар, сув тежовчи усуллар,

қишлоқ хўжалиги техникалари ва агродронлардан фойдаланишни бевосита ишлаб чиқариш шароитида ўрганмоқда. “Келажак фермерлари” экспериментал жамоалари эса ёшларга ерга экин экишдан тортиб, маҳсулотни қайта ишлаш, қадоқлаш, брендлаш ва бозорга чиқаришга бўлган яхлит агробизнес жараёнини амалда ўзлаштириш имконини бермоқда.

Таълимнинг ишлаб чиқариш билан уйғунлашуви ҳам аниқ рақамларда ўз ифодасини топмоқда. Айни пайтда университетимиз 206 та ташкилот билан ҳамкорлик қилмоқда, 27 та ташкилот билан дуал таълим шартномалари тузилган. Натижада 135 нафар

Нарзулло ОБЛОМУРАДОВ,
Тошкент давлат аграр университети ректори, иқтисодиёт фанлари доктори, профессор.

талаба таълим жараёнининг бир қисmini бевосита корхоналарда ўтамоқда. Бу эса ёш мутахассиснинг диплом олишидан олдин реал меҳнат муҳитига мослашишига хизмат қилмоқда.

(Давоми 2-саҳифада)

(Давоми 4-саҳифада)

“ЯНГИ АГРОНОМ” ДАСТУРИ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ТАЪЛИМИДА ТУБ БУРИЛИШ ЯСАМОҚДА

Ота-боболаримиз асрлар давомида орзу қилган Истиклол бугун ҳар бир соҳада ўзининг мустаҳкам ва теран меваларини бермоқда. Ўтган давр мобайнида, айниқса, сўнгги йилларда мамлакатимиз иқтисодиётининг драйвери бўлмиш қишлоқ хўжалиги соҳасида туб ислохотлар ва улкан ўзгаришлар амалга оширилди.

Бугунги кунда аграр соҳа нафақат озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлайдиган, балки энг замонавий агро-техника, ресурс тежамкор технологиялар ҳамда илмий-инновацион ёндашувлар татбиқ этиладиган стратегик тармоққа айланди. Ҳосилдорликнинг кескин ошиши, ер ва сув ресурсларидан оқилона фойдаланиш, республикамиз экспорт салоҳиятининг ортиб бориши ҳамда соҳада рақамли технологияларнинг кенг жорий этилиши... буларнинг барчаси Истиклолимиз берган бебаҳо имкониятлар натижасидир. Давлатимиз раҳбари ташаббуси билан жорий этилган “Янги агроном” дастури қишлоқ хўжалиги таълимида туб бурилиш ясади. Ушбу ҳаётий дастур талаба-ёшларга назарий билимларни тўғридан-тўғри далада, реал ишлаб чиқариш ва агротехник жараёнлар ичида мустаҳкамлаш имконини берди. Ушбу хайрли ва масъулиятли лойиҳанинг илк қалдирғочларидан бири сифатида мен, Тошкент давлат

аграр университети талабаси Юқори Чирчиқ туманидаги “Инновация ва технологияларни жорий қилиш маркази” фермер хўжалигида юз гектарга яқин экин майдонида амалиёт ўтатишга қўл қўйди.

Далада тажрибали фермерлар ва мутахассислар билан ёнма-ён туриб, пахтачилик ҳамда ғаллачиликда юқори ҳосилдорликка эришишнинг замонавий агротехник тадбирларини қўлламоқдамиз. Бегона ўт ва зараркундаларга қарши курашиш, сугориш ва ўғитлаш ишларини ўз вақтида бажариш, 15 дан ортиқ замонавий техникаларни бошқариш ва хорижий илғор тажрибаларни татбиқ этиш орқали агрономия сирларини амалда пухта эгалламоқдамиз. Ўзтиборлиси, ҳали талабалик давримиздаёқ ҳалол ва илмий меҳнатимизга муносиб даромад билан таъминланаётганимиз бизга алоҳида ғайрат-шижоат бағишламоқда.

(Давоми 4-саҳифада)

ТДАУ: ТАРИХИ ВА БУГУНИ

Тошкент қишлоқ хўжалиги институти.
1930 йил 26 майда ташкил топгандаги илк кўриниши

Илк талабалар

Олий таълим масканининг 50 ёши нишонланган дамлар.

Илм ва амалиёт уйғунлиги – янги лабораторияларда

Яшил макон – бунёдкорлик рамзи

“Ренессанс” маърузалар заллари мажмуаси

Иқтидорли ёшларни эрта аниқлаш, уларни касбга онгли йўналтириш ва таълимни ишлаб чиқариш билан уйғунлаштиришга алоҳида эътибор қаратилмоқда

АГРАР ТАЪЛИМДАГИ ИСЛОҲОТЛАР — РАҚОБАТБАРДОШ КАДРЛАР ТАЙЁРЛАШНИНГ КАФОЛАТИ

(Боши 1-саҳифада)

Халқаро амалиёт тажрибасига эга бўлиш имкониятлари ҳам кенгайиб бормоқда. Сўнгги икки йилда 200 нафардан ортиқ талабалар Польша, Германия, Хитой ва Туркия каби мамлакатларнинг етакчи агросаноат корхоналарида ҳақ тўланадиган ишлаб чиқариш амалиётини ўтади. Йил якунига қадар хорижда ҳақ тўланадиган амалиёт ўтайдиган талабалар сонини 300 нафарга етказиш мақсад қилинган. Хитой, Венгрия, Польша ва бошқа давлатлар билан таълим ва илмий ҳамкорликнинг кенгайиши эса талабалар учун халқаро тажриба эшикларини очмоқда.

АГРАР ТАЪЛИМ МАКТАБДАН БОШЛАНАДИ: УЗЛУКСИЗ ТАЪЛИМ ТИЗИМИНИ ШАКЛЛАНТИРИШ ВА ИҚТИДОРЛИ ЁШЛАРНИ КАСБГА ЙЎНАЛТИРИШ

Янги Ўзбекистонда аграр соҳа учун рақобатбардош ва замонавий билим ҳамда амалий кўникмаларга эга кадрлар тайёрлаш таълимнинг барча босқичларини ўзаро боғлаган узлуксиз тизимни шакллантиришдан бошланмоқда. Бу жараёнда иқтидорли ёшларни эрта аниқлаш, уларни касбга онгли йўналтириш ва таълимни ишлаб чиқариш билан уйғунлаштиришга алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Шу мақсадда жорий этилаётган «аграр таълим – ишлаб чиқариш кооперацияси» модели мактабдан бошлаб академик лицей, техникум ва олий таълимгача бўлган босқичларни ягона тизим асосида бирлаштирмоқда. Хусусан, Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятлардаги 13 та умумий ўрта таълим мактабида 2026/2027 ўқув йилидан 7-11-синфларда табиий фанларни чуқурлаштириб ўқитишга мўлжалланган варианти ўқув режалари жорий этилмоқда. Биология, кимё, экология каби фанларни аграр йўналишлар билан боғлаш орқали ўқувчиларда қишлоқ хўжалиги, агротехнология ва агроэкологияга қизиқишни эрта шакллантириш кўзда тутилган.

Бу жараёнда “Green School” тамойилларининг жорий этилиши ҳам муҳим аҳамиятга эга. Мактабларда экологик маданиятни юксалтириш, табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш, кўкаламзорлаштириш ва агроэкологик кўникмаларни шакллантириш бўйича университет томонидан илмий-услубий ва амалий кўмак кўрсатилмоқда.

Ёшларни касбга йўналтиришнинг амалий механизмларидан бири – “Дала кунлари” тадбирлари. Уларда ўқувчи ва талабалар қишлоқ хўжалиги корхоналари, илмий-тадқиқот ва тажриба майдонларига ташриф буюриб, замонавий агротехнологиялар ва ишлаб чиқариш жараёнлари билан бевосита танишмоқда. Шу орқали мактабда олинган назарий билим реал ҳаёт ва касбий фаолият билан боғланмоқда.

Узлуксиз таълимнинг кейинги босқичида ҳам янги ёндашувлар жорий этилмоқда. 2026/2027 ўқув йилидан Тошкент давлат аграр университети ҳузуридаги Қибрай академик лицейида “Муҳандислик гуруҳи” ташкил этилиб, икки йиллик STEM дастури асосида таълим йўлга қўйилмоқда. 2027/2028 ўқув йилидан эса лицейда халқаро A-Level дастурини жорий этиш режалаштирилган. Бу эса ёшларни халқаро таълим стандартлари асосида тайёрлаш, уларнинг танқидий ва тадқиқотчилик кўникмаларини ривожлантириш учун янги имкониятлар яратади.

Шу тариқа, аграр таълим мактаб остонасидан бошланиб, ёшнинг қизиқиши ва иқтидорига қараб кейинги таълим босқичларида изчил ривожлантирилмоқда. Бундай ёндашув нафақат иқтидорли ёшларни эрта аниқлаш ва уларни аграр касбларга йўналтириш, балки келажақда замонавий технологияларни ўзлаштирган, инновацион фикрлайдиган ва меҳнат бозори талабларига жавоб берадиган рақобатбардош мутахассисларни тайёрлаш учун мустаҳкам пойдевор яратади.

ДУАЛ ТАЪЛИМ - ТАЪЛИМ, ФАН ВА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ИНТЕГРАЦИЯСИНING САМАРАЛИ МОДЕЛИ

Бугун қишлоқ хўжалиги жадал рақамлашиб, юқори технологияларга асосланган тармоққа айланмоқда. Бу эса аграр соҳа учун назарий билим билан бир қаторда замонавий техника ва технологиялар билан ишлаш, ишлаб чиқариш жараёнларини бошқариш ва мустақил қарор қабул қилиш кўникмасига эга мутахассисларни тайёрлашни тақозо этмоқда. Шу нуқтаи назардан, дуал таълим тизими таълим, илм-фан ва ишлаб чиқариш интеграциясини таъминлашнинг энг самарали механизмларидан бири сифатида намоён бўлмоқда.

Дуал таълимнинг асосий моҳияти талабанинг аудиторияда олган назарий билимини бевосита ишлаб чиқариш муҳитида мустаҳкамлашдир. Тошкент давлат аграр университети томонидан Қишлоқ хўжалиги вазирлиги, Ўрмон хўжалиги агентлиги, “Leo Garden”, “Agro Light Business”, “Multi Flora”, “PROMEAT”, “Rozmetov”, “Safia Cafe & Bakery” каби ташкилот ва корхоналар билан ҳамкорликда дуал таълим йўлга қўйилган.

Бу борада “Toshkent traktor zavodi” билан ҳамкорликда йўлга қўйилган 4+1 модели алоҳида аҳамиятга эга. “Қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш” ва “Агромухандислик” йўналишлари талабалари ҳафтанинг бир кунини университетда назарий билим олса, тўрт кунини корхонада ўтказиб, ўз мутахассислиги бўйича амалий тажриба ортирмоқда. Корхонада улар учун ўқув хоналари, махсус кийим-бош ва транспорт билан таъминлаш каби зарур шароитлар яратилган. Талабаларнинг меҳнати рағбатлантирилиб, уларга ўртача 3 миллион сўм миқдоридида ойлик иш ҳақи ҳам тўланмоқда.

Шунга ўхшаш тажриба озиқ-овқат технологияси ва қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини сақлаш ҳамда қайта ишлаш йўналишларида ҳам кенгаймоқда. Жумладан, “Promeat Group Corp” ва “Rozmetov” корхоналари билан ҳамкорлик доирасида талабаларнинг амалий фаолиятини мувофиқлаштириш, касбий ўсишини мониторинг қилиш ва устоз фермерлар билан ҳамкорликни рақамли асосда ташкил этиш режалаштирилган.

“Rozmetov” корхонасида 2025/2026 ўқув йилидан 10 нафарга яқин талаба 4+1 дуал таълим шаклида иштирок этиб, ишлаб чиқариш жараёнида амалий тажриба ортирмоқда. 2026/2027 ўқув йилидан ушбу тизимга яна 20 нафар биринчи босқич талабасини жалб этиш ва қамровни 50 нафарга етказиш режалаштирилган.

Дуал таълимнинг муҳим жиҳати шундаки, иш берувчи ҳам кадр тайёрлаш жараёнининг бевосита иштирокчисига айланади. Корхона талабанинг амалий кўникмаларини баҳолайди, университет эса таълим дастурларини меҳнат бозори ва ишлаб чиқариш эҳтиёжларидан келиб чиқиб тақомиллаштирибди. Шу тариқа, талаба, таълим муассасаси ва иш берувчи ўртасида узвий ҳамкорлик шаклланади.

Келгусида дуал таълимни озиқ-овқат технологияси, мева-сабзавотчилик, ўрмончилик, манзарали боғдорчилик ва гулчилик, агрономия каби йўналишларда етакчи корхоналар, кластерлар ва фермер хўжаликлар билан ҳамкорликда кенгайтириш кўзда тутилган.

Энг муҳими, дуал таълим талабани дипломли мутахассисдан тайёр кадрга айлантиради. Ўқиб давридаёқ реал ишлаб чиқариш муҳитига кирган ёш замонавий технологиялар билан ишлаш, жамоада фаолият юритиш ва касбий муаммоларга мустақил ечим топиш кўникмаларини эгаллайди. Бу эса таълим, илм-фан ва ишлаб чиқариш интеграциясини кучайтириб, аграр соҳанинг рақобатбардошлиги ва инновацион салоҳиятини оширишга хизмат қилади.

“ЯНГИ АГРОНОМ” ДАСТУРИ – ЗАМОНАВИЙ АГРОНОМ КАДРЛАРИНИ ТАЙЁРЛАШНИНГ ЯНГИ МОДЕЛИ

Бугунги кунда аграр соҳада иқлим ўзгариши, сув ресурсларидан оқилона фойдаланиш, ер унумдорлигини сақлаш, рақамли технологиялар ва инновацияларни жорий этиш каби вазибалар замонавий агрономдан кенг билим, амалий тажриба ва таҳлилий фикрлашни талаб қилмоқда. Шу боис агроном кадрлар тайёрлаш тизимини замон талабларига асосида янгилаш муҳим аҳамиятга эга.

Шу мақсадда жорий этилган “Янги агроном” дастури таълимни ишлаб чиқариш билан яқинлаштиришга қаратилган. Дастур доирасида илғор фермерлар ва агрокластер раҳбарлари талабаларга “устоз” сифатида бириктирилиб, уларга агротехнологияларни танилаш, сув тежовчи усуллар, замонавий техника, дроңлар ва рақамли технологиялардан фойдаланиш бўйича амалий тажрибаларини ўргатмоқда.

Тизимнинг муҳим жиҳати – “университет – илмий муассаса – фермер хўжалиги – агрокластер” ҳамкорлиги асосида ягона таълим кластери шакллантирилаётганидир. Дастур доирасида Тошкент вилоятининг Бекобод, Бўка, Пискент, Юқори Чирчиқ, Ўрта Чирчиқ, Оққўрғон ва Чиноз туманларидаги 71 та кластер ва фермер хўжалигида университет профессор-ўқитувчилари иштирокида амалий ишлар ташкил этилди. Пахта ва ғалла ҳосилдорлигини ошириш, тупроқ

унумдорлигини сақлаш, интенсив навларни жорий этиш, минерал озиклантириш ва рақамли технологиялардан фойдаланиш бўйича амалий тавсиялар ишлаб чиқилди.

Шунингдек, ТДАУ талабаси Мирзаев Биоллиддин томонидан ишлаб чиқилаётган сунъий интеллектга ихтисослашган “Янги агроном” платформасини амалиётга жорий этиш, функционал имкониятларини кенгайтириш, ишлаб чиқаришга татбиқ этиш ва молиявий қўллаб-қувватлаш ишлари амалга оширилмоқда. “Янги агроном” рақамли платформасини жорий этиш орқали талабаларнинг амалий фаолиятини мувофиқлаштириш, касбий ўсишини мониторинг қилиш ва устоз фермерлар билан ҳамкорликни рақамли асосда ташкил этиш режалаштирилган.

Натижада “Янги агроном” дастури битирувчиларни нафақат дипломга эга мутахассис, балки ишлаб чиқариш жараёнларини биладиган, илмий ёндашувга эга, рақамли технологиялардан самарали фойдаланадиган ва замонавий аграр соҳанинг эҳтиёжларига жавоб берадиган рақобатбардош кадр сифатида шакллантиришга хизмат қилмоқда.

ЛОЙИХА ОФИСЛАРИ – ТАЪЛИМ, ИЛМ-ФАН ВА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ИНТЕГРАЦИЯСINI ТАЪМИНЛАШ МЕХАНИЗМИ

“Янги агроном” дастурининг мантиқий давомии сифатида Тошкент давлат аграр университетида Лойиха офисларининг ташкил этилиши таълим, илм-фан ва ишлаб чиқаришни ягона тизим асосида бирлаштиришга хизмат қилмоқда. Президент қарорига кўра, Тошкент вилоятидан университетга 200 гектар, Қорақалпоғистон Республикаси ва бошқа ҳудудлардан эса 20 гектаргача ер майдонларини ажратиш кўзда тутилган. Бу ерлар оддий тажриба майдони бўлиб қолмайди.

Уларда замонавий агротехнологиялар амалда синаб кўрилади ва самара берган ечимлар ишлаб чиқаришга жорий этилади. Бу ерда сунъий интеллект ёрдамида экинларнинг сувга эҳтиёжини аниқлаш, дроңлар орқали экинларни мониторинг қилиш, тупроқ таркибини таҳлил этиш ва ўғитларни меъёри асосида қўллаш каби замонавий технологиялар талабалар иштирокида амалда синаб кўрилади.

Лойиха офисларида юқори курс талабалари учун 4 ойлик узлуксиз дуал таълимни ташкил этиш ҳам муҳим йўналишлардан биридир. Бунда талабалар ўз мутахассислигига мос равишда экинларни кузатиш, зараркунанда ва касалликларни аниқлаш, тупроқ таҳлилинини ўтказиш каби жараёнларда бевосита иштирок этади. Натижада битирувчи диплом билан бирга реал ишлаб чиқариш тажрибасига ҳам эга бўлади. Бу жараёнида “Келажак фермерлари” ташаббуси янада бойитилади. 2026/2027 ўқув йилидан 2-курс талабаларидан экспериментал жамоалар тузилиб, уларга университетни битирувнига қадар ер участкалари бириктирилиши режалаштирилган. 5 нафар талабадан иборат жамоалар ўз майдонида экин турини танилашдан тортиб, етиштириш, ҳосилни йиғиш ва сотишгача бўлган жараёнларни мустақил ташкил этишни ўрганади. Уларга профессор-ўқитувчилар илмий раҳбар сифатида бириктирилиб, қарорларни маълумот, таҳлил ва илмий ёндашув асосида қабул қилишга кўмаклашади.

Шу тариқа, Лойиха офислари ва “Келажак фермерлари” ташаббуси “ўқиш – далада синаш – натижани таҳлил қилиш – самарали ечимни ишлаб чиқаришга жорий этиш” занжирини шакллантиради. Бу эса таълим, илм-фан ва ишлаб чиқариш ўртасидаги узвийликни кучайтириб, замонавий технологияларни амалиётда қўллаш оладинган, мустақил қарор қабул қилиш кўникмасига эга янги авлод аграр мутахассислари ва фермерларини тайёрлашга хизмат қилади.

ҚЎШМА ТАЪЛИМ ДАСТУРЛАРИ – ХАЛҚАРО ДИПЛОМГА ОЛИБ БОРУВЧИ ЯНГИ БОСҚИЧ

Халқаро ҳамкорликлар университети учун янги ёндашувни шакллантиришда: хорижий тажрибани оддий ўзлаштириш эмас, балки уни таълим мазмунига синдириш, илмий натижаларни инновацияга, инновацияни эса ишлаб чиқариш самарасига айлантириш. Бу жараёнда қўшма таълим дастурлари алоҳида аҳамият

касб этади. Шу маънода, Тошкент давлат аграр университетида халқаро таълим ҳамкорлигининг кейинги босқичи айнан қўшма таълим дастурларини кенгайтириш, уларнинг мазмунини ва қамровини бойитиш билан боғлиқ. Бу эса университетни миллий аграр таълим тизими доирасидан чиқиб, глобал академик маконнинг фаол иштирокчисига айлантириш йўлидаги муҳим қадамдир.

Бугунги кунда университетда қўшма таълим дастурлари Полша, Туркия, Венгрия, Россия, Хитой, Грузия билан йўлга қўйилган бўлиб, бакалаврият босқичида 2+2, 2+1, 1+3, магистратура босқичида эса 1+1 (Double Degree) моделлари асосида амалга оширилмоқда. Мазкур моделлар талабаларга таълимнинг бир қисmini Тошкент давлат аграр университетида, иккинчи қисmini эса хорижий ҳамкор университетларда давом эттириш ҳамда икки университет дипломини олиш имкониятини яратмоқда.

Шундай қилиб, Тошкент давлат аграр университетида халқаро ҳамкорлик оддий тажриба алмашинуви доирасидан чиқиб, таълим, илм-фан ва ишлаб чиқаришни халқаро стандартлар асосида уйғунлаштиришнинг муҳим механизмига айланмоқда. Хорижий университетлар билан йўлга қўйилган қўшма таълим дастурлари, академик мобиллик, халқаро лойиҳалар ва илмий ҳамкорликлар талабалар ва профессор-ўқитувчилар учун янги билим, тажриба ва имкониятлар эшигини очмоқда.

ИЛМ-ФАН – АГРАР ТАРАҚҚИЁТНИНГ МУҲИМ ОМИЛИ

Бугун Тошкент давлат аграр университетида олиб борилаётган илмий тадқиқотлар аграр соҳанинг долзарб муаммоларига амалий ечим топишга қаратилмоқда. Сув танқислиги, тупроқ шўрланиши, иқлим ўзгариши, экинлар ҳосилдорлигини ошириш каби масалалар бўйича тадқиқотлар халқаро ҳамкорлик асосида амалга оширилиб, уларнинг натижалари амалиётга татбиқ этилмоқда.

Сўнгги икки йилда университетда халқаро лойиҳалар сони 2 қарра ошиб, жорий йилнинг ўзига 20 миллиард сўмдан ортиқ маблағ ҳажмидаги 10 та лойиҳа доирасида агрономия, ўсимликшунослик, ўсимликларни ҳимоя қилиш, доривор ўсимликлар етиштириш, селекция, сув ресурсларини бошқариш каби муҳим йўналишларда тадқиқотлар олиб боришмоқда.

Топ-1000 талик рейтингдан ўрин олган Northwest A&F University (Хитой) билан ҳамкорликда Агрономия ва агротехнологиялар кафедраси профессорси Ж.Эшонқуллов раҳбарлигида 2025-2027 йилларга мўлжалланган Фаргона, Жиззах ва Хоразм вилоятларининг шўрланган тупроқларида кузги бугдўй ҳамда такрорий экин ширин маккажўҳорини ёмғирлатиб ва томчилатиб сўғориш технологиялари асосида етиштириш бўйича халқаро илмий-амалий лойиҳа бажарилмоқда. Лойиҳа доирасида илғор агротехнологиялар қўлланилиши натижасида тупроқнинг хайдалма қатлами тўлиқ намланишга эришилиб, экинлар уруғининг 100 фоизи униб чиқиши ҳамда сув сарфининг 35-40 фоиз тежалишига эришилмоқда.

Шунингдек, Япония халқаро ҳамкорлик агентлиги (JICA) грант маблағлари ҳисобидан Токио қишлоқ хўжалиги ва технологиялари университети ва Токио электротехника университети билан ҳамкорликда голубика экинини етиштириш, энг замонавий IT-технологияларни қўллаш бўйича халқаро илмий-амалий лойиҳа бошланди. Мазкур лойиҳа доирасида амалга оширилаётган ишлар тўғрисида мақола нуфузли нашр “The Japan Times” журналида Ўзбекистонда голубика етиштиришга бағишланган “High-tech blueberries” (Юқори технологияли голубика) номи билан чоп этилди.

Голубика юқори қийматли қишлоқ хўжалиги экини ҳисобланади. Лойиҳа доирасида уни махсус туваларда етиштириш тизими (pot cultivation system) синовдан ўтказилди. Ушбу технология ўсимликларни шўрланган тупроқнинг салбий таъсиридан ҳимоя қилиш имконини беради. Шунингдек, тежамкор томчилатиб сўғориш технологияларидан фойдаланиш орқали сув сарфини минималлаштирган ҳолда юқори ҳосилдорликка эришилди. Ўзбекистоннинг тупроқ-иқлим шароитида голубика етиштириш самарадорлигини ошириш имконияти мавжудлиги исботланди.

“Доривор ўсимликлар” кафедраси илмий жамоаси томонидан Туркиянинг Ататурк

боғдорчилик илмий-тадқиқот институти олимлари билан инновацион лойиҳа доирасида доривор ва зирavor ўсимликлар – розмарин, лаванда, тоғжамбил, арония ва бошқа доривор ўсимликларни етиштириш, йиғиб олиш, қайта ишлаш ва сифат назоратини таъминлашга онд илмий тадқиқотлар амалга оширилмоқда.

Агрокимё ва тупроқшунослик кафедраси профессори, биология фанлари доктори Сандова Муниса Эргашевна илмий жамоаси билан кучли иссиқ шароитида ёғзанинг стрессга чидамлилигини ошириш, унинг унвчанлиги, физиологик ва биокимёвий кўрсаткичлари, тола сифати ҳамда ҳосилдорлигини ошириш мақсадида кремний асосидаги минерал ўғитлардан фойдаланиш бўйича тавсиялари Тошкент, Сирдарё, Жиззах, Бухоро ва Навоий каби ҳудудларда ёғзанинг иссиққа чидамлилигини ошириш ва ҳосил элементларини сақлаб қолишда ишлаб чиқариш амалиётида қўлланилмоқда.

Мазкур тадқиқотлар асосида ёзилган илмий мақола AҚШнинг нуфузли Q1 рейтингга эга бўлган “Journal of Cotton Research” халқаро илмий журналда нашр этилиб, дунё олимлари томонидан эътироф этилди. Мазкур илмий ишланма натижаларидан табиий иқлим шароити бизга яқин бўлган Аризона, Техас ва бошқа ҳудудларда ҳам фермерлар томонидан ёғзани иссиқ шароитда етиштириш бўйича амалий тавсия сифатида фойдаланилмоқда.

Шунингдек, профессор М. Аманова томонидан яратилган ерөнқоннинг маҳаллий “Мумтоз” нави “Uzagrostar” холдинг компанияси билан ҳамкорликда халқаро бозорда юқори баҳоланмоқда. Мазкур нав дунёдаги йирик брендлардан бири “Mars” компанияси томонидан белгиланган қатъий сифат ва озиқ-овқат хавфсизлиги талаблари асосида ўтказилган синовлардан муваффақиятли ўтди. Бу эса “Мумтоз” навининг юқори сифат кўрсаткичлари, бозорбоплиги ва экспорт салоҳияти юқори эканини тасдиқлайди. Навининг юқори ҳосилдорлиги, махсулот сифати ва ташқи бозор талабларига мослиги уни мамлакатимизда кенг миқёсда етиштириш учун муҳим асос бўлмоқда.

Агрономия ва агротехнологиялар кафедраси профессорси Х.Алланов томонидан Амарант ўсимлигининг 74 та нави интродукция қилиниб, “ICBA-TDAU 1” ва “ICBA-TDAU 2” навларига патент олинган ва ушбу навлар Қорақалпоғистоннинг Мўйноқ, Чимбой ва Нукус туманларида 150 гектардан ортиқ деградацияга учраган майдонларга экилиб, тупроқларининг мелiorатив ҳолатини яхшилаш, тупроқнинг шўрланиш даражаларини камайтиришга хизмат қилмоқда.

Университет профессор-ўқитувчиларининг халқаро ва маҳаллий илмий журналлардаги фаоллиги йилдан-йилга ортиб бормоқда. Жумладан, жорий йилнинг биринчи ярим йиллиги якунлари бўйича “Scopus” ва “Web of Science” халқаро илмий-техник маълумотлар базаларида

индексланувчи нуфузли журналларда университет профессор-ўқитувчилари томонидан жами 110 та илмий мақола чоп этилган. Шунингдек, 150 дан ортиқ илмий мақола нашрга тавсия этилган бўлиб, айни пайтда уларни тегишли илмий журналларда чоп этиш жараёни кутилмоқда. Бу кўрсаткичлар унинг етиштирилган олимларнинг илмий салоҳияти, халқаро илмий ҳамжамият билан ҳамкорлиги ва тадқиқот натижаларини дунё илм-фани майдонига олиб чиқиш борасидаги фаоллиги изчил юксалиб бораётганини кўрсатади. Университетда аграр соҳада илмий-тадқиқот ва халқаро ҳамкорликни янада кенгайтириш, профессор-ўқитувчилар ва ёш олимларнинг илмий натижаларини халқаро илмий майдонга олиб чиқиш, шунингдек, нуфузли халқаро илмий базаларда индексацияланадиган мақолалар саломини ошириш мақсадида “Central Asian Journal of Agriculture and Forestry” электрон илмий журнални ташкил этилиб, агрономия, ўсимликларни ҳимоя қилиш, тупроқшунослик ва ўрмон хўжалиги каби йўналишларда долзарб мавзуларда илмий-тадқиқот натижаларини кенг ёритишга хизмат қилади.

Зеро, мустақиллик берган имкониятлар илм билан мустаҳкамланса, илм инновация билан бойитилса, инновация эса Ватан тараққиётига хизмат қилса, Янги Ўзбекистоннинг буюк келажаги янада порлоқ бўлади. Тошкент давлат аграр университетида амалга оширилаётган кенг қўламли ислохотлар ана шу буюк мақсадга хизмат қилаётгани билан ҳам аҳамиятлидир.

Маълумки, 2017 йилдан аграр соҳада мутлақо янги босқич бошланди. Давлатнинг соҳага аралашувини босқичма-босқич қисқартириш, бозор механизмларини жорий этиш, инвестицияларни жалб қилиш ва экспортни кенгайтириш устувор вазифага айланди. 2019 йилда қабул қилинган “Ўзбекистон Республикаси қишлоқ хўжалигини 2020-2030 йилларда ривожлантириш стратегияси” бу ислохотларнинг муҳим дастури бўлди. Унда озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш, агробизнес учун қулай муҳит яратиш, давлат иштирокини қисқартириш, ер ва сув ресурсларидан оқилона фойдаланиш ҳамда илм-фан ва инновацияларни ишлаб чиқаришга кенг жорий этиш устувор вазифалар сифатида белгиланди. Энди мамлакат тараққиёти учун замонавий билим, инновацион фикрлаш ва амалий кўникмаларга эга кадрлар тайёрлаш ҳар қачонгидан ҳам муҳим.

МАМЛАКАТ ИҚТИСОДИЁТИДА АГРАР ТАЪЛИМНИНГ ЎРНИ

Ўзбекистон мустақилликка эришганидан буён ўтган 35 йил мобайлида аграр соҳада амалга оширилган ислохотлар мамлакат иқтисодиёти ва қишлоқ ҳаётида муҳим ўзгаришларга замин яратди. Фермерлик ҳаракатининг шаклланиши, ер муносабатларининг такомиллашуви, кластер тизимининг жорий этилиши, рақамли технологияларнинг кенг қўлланилиши ва бозор механизмларининг босқичма-босқич ривожланиши қишлоқ хўжалигини янги босқичга олиб чиқди. Бу жараёнда аграр иқтисодиёт таълими ҳам замон талабларига мос равишда ўзгарди. Илгари асосий эътибор назарий билим беришга қаратилган бўлса, бугунги кунда таълимнинг асосий вазифаси рақобатбардош, ташаббускор, замонавий технологияларни ўзлаштирган ва халқаро бозор талабларини яхши биладиган мутахассисларни тайёрлашдан иборат. Бугунги кунда қишлоқ хўжалиги фақат озиқ-овқат ишлаб чиқарадиган тармоқ эмас. У мамлакатнинг озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш, экспорт салоҳиятини ошириш, қишлоқ аҳолиси бандлигини таъминлаш ва миллий иқтисодиёт барқарор ўсишининг муҳим омилларидан бири ҳисобланади. Шу боис, ушбу соҳа учун юқори малакали иқтисодиётлар, менежерлар ва агробизнес мутахассисларини тайёрлаш Янги Ўзбекистон тараққиётининг устувор вазифаларидан бири бўлиб қолмоқда. Президентимиз таъкидлаганидек, “Қишлоқ хўжалигини модернизация қилиш ва уни рақобатбардош тармоққа айлантиришда илм-фан, инновация ва малакали кадрлар ҳал қилувчи аҳамиятга эга”. Бу ғоя аграр иқтисодиёт таълимини янада такомиллаштириш, таълим, илм-фан ва ишлаб чиқариш интеграциясини кучайтириш ҳамда халқаро тажрибаларни кенг жорий этиш зарурлигини яна бир бор тасдиқлайди.

Мустақиллик йилларида аграр соҳани замонавий иқтисодиёт билимлар асосида бошқара оладиган юқори малакали кадрлар тайёрлаш тизими янги босқичга чиқди. Бу жараёнда Тошкент давлат аграр университети “Агроиқтисодиёт” кафедраси ўзининг бой илмий мактаби, қўп йиллик тажрибаси ва юксак салоҳияти билан алоҳида ўрин тутди. 1955 йилда ташкил этилган кафедра дастлаб “Қишлоқ хўжалиги иқтисодиёти” номи билан фаолият бошлаган бўлса, кейинчалик иқтисодий ислохотларга ҳамоҳанг

равишда унинг йўналишлари ҳам такомиллашиб борди. Турли йилларда “Макро-иқтисодиёт”, “Фермер хўжаликларини бошқариш”, “Қишлоқ хўжалиги иқтисодиёти ва маркетинг” номлари билан фаолият юритган кафедра 2023 йилдан эътиборан “Агроиқтисодиёт” кафедраси сифатида янги тараққиёт босқичига қадам қўйди. Кафедра тарихи мамлакатимиз иқтисодий илм-фани ривожига улкан ҳисса қўшган етук олимлар номи билан чамбарчас боғлиқ. Айниқса, академик Э.Т.Шайхов раҳбарлиги даврида кафедранинг илмий-методик салоҳияти сезиларли даражада юксалиб, аграр иқтисодиёт соҳасида мустаҳкам илмий мактаб шаклланди. Мустақиллик йиллари кафедра ҳаётида халқаро интеграция даври бўлди. АКШ, Германия, Европа Иттифоқи ва бошқа давлатлар ҳамкорлигида амалга оширилган Extension Service, Tempus каби нуфузли халқаро лойиҳалар нафақат моддий-техник базани мустаҳкамлади, балки профессор-ўқитувчилар ва талабаларнинг академик алмашинув дастурларида иштирок этишига кенг йўл очди. Бугунги кунда кафедра Германия, Польша, Венгрия, Латвия, Жанубий Корея, Япония, Хитой, Россия, Чехия, Қозғоғистон, Тожикистон ва бошқа қатор мамлакатларнинг етакчи университетлари билан самарали ҳамкорлик қилиб келмоқда. Бу эса талабалар ва ёш тадқиқотчиларнинг халқаро тажриба орттиришига хизмат қилмоқда. Кафедрада

иқтисодиёт, рақамли иқтисодиёт, маркетинг ҳамда профессионал таълим йўналишлари бўйича бакалавр ва магистрлар тайёрланмоқда. Ўқув жараёнида иқтисодиёт назарияси, микро ва макроиқтисодиёт, аграр сиёсат, озиқ-овқат хавфсизлиги, инновацион иқтисодиёт, рақамли иқтисодиёт, стратегик ва глобал маркетинг, жаҳон иқтисодиёти, қишлоқ хўжалигида режалаштириш ва прогноزلаш каби замонавий фанлар ўқитилиши кафедранинг таълим мазмуни мамлакат иқтисодиёти эҳтиёжларига тўлиқ мослашганини кўрсатади. Кафедрада қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини етиштириш, қайта ишлаш, экспорт салоҳиятини ошириш, рақамлаштириш ва бозор муносабатларини ривожлантириш йўналишларида изланишлар олиб боришмоқда. Сўнгги уч йилнинг ўзида кафедра олимлари томонидан 12 та патент, 15 та монография, 10 та дарслик, 7 та ўқув қўлланма, 8 та илмий-оммабоп, 120 дан ортиқ илмий мақола нашр этилди, шунингдек, 50 дан ортиқ илмий иш халқаро илмий маълумотлар базаларига joyлаштирилди. Кафедранинг қарийб етмиш йиллик фаолияти давомида 70 нафардан ортиқ фан доктори ва 6,5 мингга яқин юқори малакали мутахассис тайёрлангани унинг илмий-педагогик мактаб сифатидаги нуфузини аққол намоеён этади. Бугун ушбу битирувчилар давлат бошқаруви, вазирликлар, ҳокимликлар, банк-молия тизими,

хусусий сектор ва халқаро ташкилотларда самарали меҳнат қилмоқда. Кафедрада бир қатор профессорлар, фан докторлари, PhD даражасига эга ёш олимлар ҳамда иқтидорли педагоглар фаолият юритиб, янги авлод иқтисодчиларини тайёрламоқда. Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг 35 йиллиги арафасида “Агроиқтисодиёт” кафедраси ўзининг бой тарихи, мустаҳкам илмий мактаби, замонавий таълим муҳити ва халқаро ҳамкорлик тажрибаси билан мамлакатимиз аграр соҳаси учун рақобатбардош кадрлар тайёрлашда муносиб ҳисса қўшаётган етакчи илмий-педагогик марказ сифатида янги марралар сари дадил одимламоқда. Яна бир муҳим натижа сифатида қайд этиш жоизки, кафедрада шаклланган мустаҳкам илмий муҳит ва устоз-шогирд анъаналари натижасида республика миқёсида эътироф этилган номдор стипендия соҳиблари етишиб чиққан. Жумладан, А. Мынбаева Ўзбекистон Республикаси Президент давлат стипендияси соҳибаси, У. Мирхосилов Навоий номидаги давлат стипендияси соҳиби, Р. Шарипов университетининг Э.Т.Шайхов номидаги стипендияси соҳибидир. Ушбу ютуқлар кафедрада ёшларнинг билим олиши, илмий изланишлар олиб бориши ва ўз иқтидорини тўлиқ намоеён этиши учун яратилган самарали таълим муҳити ҳамда устозлар меҳнатининг амалий натижасидир. Бу эса кафедранинг нафақат малакали иқти-содчилар, балки мамлакат тараққиётига муносиб ҳисса қўша оладиган интеллектуал салоҳиятли ёшларни тарбиялашда ҳам етакчи илмий-педагогик мактаблардан бири эканини яна бир бор тасдиқлайди. Шу маънода, университетимиз мамлакат аграр таълими тизимининг таянч олий таълим муассасаси сифатида соҳа учун рақобатбардош кадрлар тайёрлаш, илмий тадқиқотларни ривожлантириш ва таълимни ишлаб чиқариш билан уйғунлаштириш борасида муҳим вазифани бажармоқда. Университетда халқаро стандартларга мос таълим дастурлари, замонавий лабораториялар, инновацион лойиҳалар ва рақамли таълим технологияларини жорий этиш бўйича изчил ишлар амалга оширилмоқда. Бу борада Президентимизнинг шу йил 11 апрелдаги “Тошкент давлат аграр университети фаолиятини такомиллаштиришга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги қарори алоҳида аҳамият касб этади. Мазкур қарорга мувофиқ, таълим, илм-фан ва ишлаб чиқариш кооперациясини янги босқичга олиб чиқиш, университет фаолиятини халқаро талаблар асосида трансформация қилиш, рақамлаштириш ва сунъий интеллект технологияларини кенг жорий этиш, шунингдек, лойиҳа офислари орқали аграр соҳада инновацион ечимларни амалиётга татбиқ этиш бўйича аниқ вазифалар белгиланган.

Шундай қилиб, 35 йиллик тажриба шуни аққол кўрсатмоқдаки, аграр соҳа тараққиётининг мустаҳкам пойдевори бу замонавий таълим, илмий ёндашув ва инновациялардир. Ана шу уч омил уйғунлиги Янги Ўзбекистоннинг аграр тараққиётини янги босқичга олиб чиқишда ҳал қилувчи куч бўлиб хизмат қилади.

И. ОЧИЛОВ,
“Агроиқтисодиёт” кафедраси муdiri,
иқтисодиёт фанлари доктори,
профессор.

➤ Аграр соҳада янги давр

Президентимизнинг жорий йил 11 апрелдаги “Тошкент давлат аграр университети фаолиятини такомиллаштиришга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги қарори қишлоқ хўжалиги таълими ва илм-фанини янги босқичга олиб чиқишда муҳим қадам бўлди. Ушбу ҳужжат билан университет тузилмасида тадбиркорлар ва аҳолига замонавий хизматлар кўрсатувчи Агрохизматлар департаменти ташкил этилди.

АГРОХИЗМАТЛАР ДЕПАРТАМЕНТИ – ИЛМ ВА АМАЛИЁТ КЎПРИГИ

Департаментнинг асосий мақсади, университет олимлари томонидан яратилган илмий ишланмаларни бево-сита ишлаб чиқаришга жорий этиш ва тижоратлаштиришга кўмаклашидир. Ушбу қарор билан Тошкент давлат аграр университетида Тошкент вилоятдан 200 гектар, Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятлардан 20 гектар-гача ер майдонлари лойиҳа офислари учун ажратилиши белгиланган. Бу майдонларда нафақат консалтинг, балки сунъий интеллект ва рақамли ечимларга асосланган қишлоқ хўжалигидаги энг илғор агро-технологиялар ҳаётга татбиқ этилади. Тупроқ диагностикаси, ўсимлик ва ўғитлар таҳли-ли, тупроқ унумдорлигини ошириш ҳамда GIS хизматла-рини ўз ичига олган комплекс тадқиқотлар “SOIL DOCTOR” хизмати орқали амалга оши-рилади. Экинларнинг касал-лик ва зараркунданларини аниқлаш, тахшис қўйиш ҳамда уларни ҳимоя қилишнинг уй-ғунлашган тизими эса “Ўсим-ликлар клиникаси” орқали жорий этилади.

Замонавий “ақлли” боғлар, тоқзорлар, иссиқхоналар ва қўчатчилик плантацияларини лойиҳалаштиришдан бошлаб, барпо этиб беришгача бўлган жараёнларни қамраб олади-ган “Тайёр ҳолда топириш” лойиҳалари ҳудудларнинг қи-шлоқ хўжалигидаги устувор йўналишлари асосида амалга оширилади.

Чорва молларини УТТ, рентген, МРТ ва КТ каби юқо-ри технологиялар ёрдамида кўриқдан ўтказиш, мобил ла-бораториялар орқали сунъий уруғлантириш хизматлари йўлга қўйилади.

Рақамли технологиялар ва масофавий хизмат департа-мент фаолиятида рақамлашти-ришга алоҳида эътибор қаратил-ган. Фермер ва деҳқонлар учун қулайлик яратиш мақ-садида колл-марказ ва мах-сув рақамли агрохизматлар платформаси ташкил этилади. Шунингдек, онлайн агрокон-салтинг хизматлари ва ҳосил-дорликни ошириш бўйича “боғ тақвими”ни масофадан туриб олиш имконияти яратилади.

Эътиборли жиҳати шун-даки, Агрохизматлар де-партаменти университет талабалари учун ҳам катта имкониятлар эшигини очди. Улар департамент ишларига меҳнат шартномаси ёки фуқа-ролик-хуқуқий шартномалар асосида жалб этилади. Бу эса ёш мутахассисларнинг назо-рий билимларини амалиётда мустаҳкамлаши ва ижтимоий ҳимояланишини таъминлайди.

Департамент қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини етиштиришдан тортиб, улар-ни сақлаш, қадоқлаш ва хавф-сизлигини таъминлашгача бўлган занжирда ишончли ҳамкорга айланади. Бу тизим аграр соҳада самарадорлик-ни ошириш ва илғор техно-логияларни ҳар бир қарич ерга етказишда муҳим бўлиб хизмат қилади. Бундан ташқари, университетда тала-баларнинг амалий кўникма-ларини ошириш учун бошқа тизимлар ҳам йўлга қўйилган бўлиб, улар департамент фа-олияти билан билвосита боғ-лик, Юқори курса талабалари

учун 4 ойлик узлуксиз дуал таълим (амалиёт) ташкил этилади. Бунда талабалар ўз йўналишлари бўйича бевосита ишлаб чиқариш жараёнлари-да, жумладан, департамент кўрсатадиган хизмат турла-рида иштирок этадилар.

“Келажак фермерлари” ташаббуси доирасида 2-курс талабаларидан иборат экспе-риментал жамоалар ташкил этилиб, уларга университетни битиргунга қадар ер участка-лари бириктирилади. “Кела-жак фермерлари” эксперимен-тал жамоаларига аъзо бўлган талабалар учун бир қатор имтиёз ва имкониятлар кўзда тутилган. Ҳар бир жамоага (5 нафар 2-курс талабасидан иборат) Тошкент вилоятидаги унумдорлиги паст ерлардан 10 сотихдан ер участкаси бирик-тириб берилади. Талабалар ўз-ларига бириктирилган ерларда қишлоқ хўжалиги маҳсулотла-ри турларини эркин танлаш ва етиштириш ҳуқуқига эга. Етиштирилган маҳсулотни сотишдан олинган барча да-ромадлар жамоа ихтиёрида қо-лади. Ушбу маблаглар деҳқон хўжалигидан олинган даромад деб ҳисобланади ва жисмоний шахслардан олинadиган даро-мад солиғидан озод этилади. Жамоалар фаолиятига услу-бий раҳбарлик қилиш учун университетнинг тажрибали профессор-ўқитувчилари ил-мий раҳбар сифатида бирикти-рилади. Талабаларни курсдан курсга ўтказишда ҳамда ўқишни битирганда диплом беришда уларнинг ердаги ама-лий иш натижаларига алоҳида эътибор қаратилади.

Агрохизматлар департа-менти Тошкент давлат аграр университети тузилмасидаги илм-фан ва ишлаб чиқаришни боғловчи асосий бўғин ҳисо-бланади. Департамент уни-верситет олимлари томонидан яратилган илмий ва иннова-цион ишланмаларни бевоси-та қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришига жорий этиш ва уларни тижоратлаштиришга кўмаклашадди. Бу илм-фан ютуқларининг амалиётда қўл-ланилишини тезлаштиради.

Департамент томонидан кўрсатиладиган хизматлар анъанавий усуллардан воз ке-чиб, энг замонавий ечимларга таянади. Департамент нафақат хизмат кўрсатувчи орган, бал-ки талабалар учун иш берувчи ҳамдир. Университет талаба-лари меҳнат ёки фуқаролик-хуқуқий шартномалар асосида департамент фаолиятига жалб этилади. Бу уларга ўқиб жара-ёндаёқ реал бозор талаблари-га мос кўникмаларни эгаллаш ва қўшимча даромад топиш имконини беради.

Департамент ўз фаолияти-да замонавий мобил лабора-ториялардан фойдаланади ва Агросаноатни ривожлантириш агентлиги ҳамда “Uzagrostar holding” каби ташкилотлар бил-лан яқин ҳамкорлик қилади.

Хулоса қилиб айтганда, Агрохизматлар департаменти университетнинг илмий са-лоҳиятини тадбиркорлар ва аҳоли эҳтиёжларига йўнал-тирувчи, соҳага рақамли тех-нологиялар ва сунъий интел-лектни олиб қирувчи муҳим тузилма ҳисобланади.

Т. ШАМСИДИНОВ,
ТДАУ Агрохизматлар департаменти раҳбари.

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИНИ РАҚАМЛАШТИРИШДАН СУНЪИЙ ИНТЕЛЛЕКТ САРИ

Бугунги ноқулай иқлим шароитларида қишлоқ хўжалиги экинларини етиштириш қийинлашиб бормоқда. Ана шундай шароитда рақамли технологиялар қишлоқ хўжалигини тубдан ўзгартиришга қодир кучли воситага айланмоқда.

Ўзбекистонда қишлоқ хўжалигини рақамлаштириш йўналишида изчил ишлар амалга оширилмоқда. Ер ресурсларини электрон тизимлар орқали бошқариш, экин майдонларини геоахборот тизимлари ёрдамида мониторинг қилиш, агрохиз-матлар кўрсатишининг электрон платфор-маларини яратиш ва бошқа ташаббуслар шулар жумласидандир. Янги Ўзбекистон даврида рақамлаштириш алоҳида стра-тегик йўналиш сифатида белгиланди ва сифат жиҳатидан янги босқич бошланди. Ягона стратегик ҳужжат пайдо бўлди. 2020 йил 5 октябрдаги Президент фармо-ни билан “Рақамли Ўзбекистон – 2030” стратегияси ва уни амалга ошириш йўл ҳаритаси тасдиқланди. Бу ҳудудларни ва тармоқларни рақамлаштиришни бир ти-зимга бирлаштирди.

Ўзбекистонда компьютер дастурлаш ва ахборотлаштириш хизматлари ҳажми кескин ўсмоқда, хусусан, жорий йилининг ярим йиллигида компьютер, дастурлаш хизматлари ҳажми 18 триллион сўмни ташкил этди. Энди фақат “рақамлашти-риш” эмас, балки уларни таҳлил қилиш, автоматлаштириш ва башорат қилиш устувор вазифа бўлиб бормоқда. Тошкент давлат аграр университетида ҳам рақам-лаштириш ва сунъий интеллект техноло-гияларини жорий этиш бўйича таҳсинга лойиқ ишлар амалга оширилмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Президен-тининг 2025 йил 22 октябрдаги “Сунъ-ий интеллект технологияларини янада

ривожлантиришга оид қўшимча чора-тад-бирлар тўғрисида”ги фармонида давлат-нинг бошқарув ва ишлаб чиқариш жа-раёнларини рақамлаштириш, рақамли технологияларни жорий этиш орқали қишлоқ хўжалигида ердан фойдаланиш унумдорлигини ошириш, маҳсулотлар тан-нархини камайтириш ва экспорт салоҳия-тини ошириш тизимини ташкил этиш, мамлакатда сунъий интеллектни ривож-лантириш, сунъий интеллект соҳасида кадрлар таёрлаш каби устувор вазифа-лар белгилаб берилган. Мазкур қарордан кўзланган мақсад, “Рақамли Ўзбекистон – 2030” стратегиясига мувофиқ, сунъий

интеллект технологияларини жадал жо-рий этиш ва уларни мамлакатимизда кенг қўллаш, рақамли маълумотлардан фойда-ланиш имкониятини ва уларнинг юқори сифатини таъминлаш, малакали кадрлар тайёрлаш учун қулай шарт-шароитлар яратишдир. Шундан келиб чиққан ҳолда қишлоқ хўжалигининг бошқарув ва ишлаб чиқариш жараёнига сунъий интеллектни жорий этишда кадрлар эҳтиёжини қонди-риш мақсадида, 2026-2027 ўқув йилидан университетимизда Сунъий интеллект таълим йўналиши очилди.

Университетда таълим, бошқарув ва хизматлар кўрсатиш жараёнларини сунъий

интеллект ва рақамли технологиялар асо-сида ташкил этиш каби вазифалар белги-ланган ҳамда бу бўйича чора-тадбирлар режаси тасдиқланди. Талабаларнинг давомати, эмоционал ҳолати ҳамда про-фессор-ўқитувчиларнинг дарс ўттиш жа-раёнларини сунъий интеллект ёрдамида назорат қилиш имконини берувчи “Смарт университет” тизимини жорий этиш, таъ-лим тизимини самарали бошқарувчи ЛМС электрон таълим платформасини ишга тушириш кабилар шулар жумласидандир.

Сунъий интеллект асосида қишлоқ хўжалигига ихтисослашган фанлар учун виртуал лабораториялар ташкил этиш каби вазифалар босқичма босқич амалга оширил-моқда. 2030 йилгача мўлжалланган вазифаларнинг мантиғи – рақамлаштиришдан сунъий интеллектга асосланган бошқарув ва хизматларга ўтишдир. Сунъий интел-лектни қишлоқ хўжалигига жорий этиш жараёни бу нафақат технологик янгиланиш, балки тармокнинг барқарор ривожлани-ши учун зарурий қадамдир. Ўтказилган таҳлил шуни кўрсатадики, СИ технологи-ялари деҳқончиликда касалликларни эрта аниқлаш, ҳосилдорликни башорат қилиш ва автоматлаштириш орқали ресурслардан тежамкорона фойдаланиш имконини бера-ди, бу эса, охир-оқибатда ҳосилдорлик ва даромаднинг ошишига олиб келади.

Н. НОРАЛИЕВ,
Ахборот тизимлари ва технологиялари кафедраси муdiri,
профессор.

Ўзбекистонимизнинг эртаси янада порлоқ, янада ёруғ бўлишини истасак, шу муқаддас заминда яшовчи ҳар бир инсон “Юрт тақдири – ҳар биримизнинг тақдири” деган ғояни ҳаётий тамойилига айлантириши лозим

УЛКАН МАРРАЛАР МАЛАКАЛИ КАДРЛАР БИЛАНГИНА ЗАБТ ЭТИЛАДИ

Қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини сақлаш ва қайта ишлаш факультети озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлашга хизмат қиладиган малакали кадрларни тайёрлаш, илмий тадқиқотларни ривожлантириш ва ишлаб чиқариш билан ҳамкорликни мустаҳкамлаш йўналишларида фаолият юритмоқда. Факультетимиз профессор-ўқитувчилари ва тадқиқотчилари томонидан маҳсулотларни сақлаш муддатини узайтириш, ҳосилдан кейинги йўқотишларни камайтириш, замонавий қайта ишлаш технологияларини такомиллаштириш, озиқ-овқат маҳсулотлари сифат ва хавфсизлик кўрсаткичларини оширишга қаратилган илмий изланишлар олиб борилмоқда.

Озиқ-овқат хавфсизлиги масаласида республикамизнинг энг илғор корхона ва ташкилотлари билан узвий ҳамкорлик ўрнатишга эришиб келмоқдамиз. Хусусан, жирик гўшт маҳсулотларини қайта ишлаш корхоналаридан бири билан ҳамкорлик доирасида талабалар гўштни қайта ишлашнинг замонавий технологиялари, маҳсулот хавфсизлигини бошқариш тизимлари, халқаро сифат стандартлари ва ишлаб чиқаришнинг тўлиқ технологик занжири билан яқиндан танишиш имкониятига эга бўлмоқда. Озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлашда маҳсулот сифати, унинг халқаро стандартларга мувофиқлиги ва йўлов натижаларининг ишончилиги алоҳида аҳамиятга эга. Шу боис факультетнинг Ўзбекистон миллий метрология институти ҳамда Ўзбекистон стандартлар институти билан йўлга қўйган ҳамкорлиги стратегик аҳамият касб этади. Ушбу ҳамкорлик доирасида талабаларнинг стандартлаштириш, сертифицилаштириш, техник жиҳатдан тартибга солиш ва метрологик таъминот соҳасидаги билимларини мустаҳкамлаш, замонавий синов лабораториялари фаолияти билан таништириш ҳамда илмий

тадқиқотларни амалиётга татбиқ этиш бўйича кенг қўламли ишлар амалга оширилмоқда.

Энг муҳими, мазкур ҳамкорликлар натижасида тайёрланаётган кадрлар нафақат қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини сақлаш ва қайта ишлаш технологияларини пухта эгаллаган, балки озиқ-овқат маҳсулотларининг хавфсизлиги, сифати, стандартларга мувофиқлиги ва рақобатбардорлигини таъминлаш бўйича ҳам юқори малакага эга мутахассислар сифатида шаклланимоқда. Бу эса ўз навбатида Янги Ўзбекистонда озиқ-овқат хавфсизлигини мустаҳкамлаш, аҳолини сифатли

озиқ-овқат маҳсулотлари билан барқарор таъминлаш ҳамда мамлакатнинг экспорт салоҳиятини янада оширишга хизмат қилмоқда.

Бугунги кунда озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш нафақат иқтисодий, балки ижтимоий хавфсизлик масаласи сифатида ҳам қаралмоқда. Аҳолини сифатли, хавфсиз ва арзон озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини чуқур қайта ишлаш ҳажмини ошириш, экспорт салоҳиятини кенгайтириш ва ресурслардан самарали фойдаланиш Янги Ўзбекистон тараққиётининг муҳим шартларидан биридир.

Мустақилликнинг 35 йиллиги арафасида эришилган ютуқлар шуни кўрсатадики, мамлакатимизда озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш борасида мустаҳкам пойдевор яратилган. Эндиликда ушбу йўналишда илм-фан, таълим ва ишлаб чиқариш интеграциясини янада кучайтириш, инновацион технологияларни кенг жорий этиш ҳамда малакали кадрлар тайёрлаш орқали янги марраларни забт этиш мумкин.

Жаҳонгир РОЗИҚОВ,

Қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини сақлаш ва қайта ишлаш факультети декани, и.ф.ф.д (PhD) доцент.

“ЯНГИ АГРОНОМ” ДАСТУРИ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ТАЪЛИМИДА ТУБ БУРИЛИШ ЯСАМОҚДА

(Боши 1-саҳифада)

Амалиёт натижалари эса кўзланган мақсадларга мос равишда юқори: аввалги йиллари ушбу майдонлардан гектаридан 30-40 центнердан ҳосил йиғилган бўлса, жорий йилда тўғри илмий ёндашув ва янги технологиялар эвазига 70-80 центнергача ҳосил олишни мақсад қилганмиз.

Шу йил 30 июнь – Ёшлар куни муносабати билан Давлатимиз раҳбари билан бўлиб ўтган учрашув ҳаётимиздаги энг ҳажонли ва унутилмас ҳодисага айланди. Мухтарам Президентимиз билан юзма-юз мулоқотда бўлиш, ёшларга бўлган самимий ва оталарча эътиборни яқиндан ҳис этиш ҳар бир талабада чексиз ғурур уйғотди.

Сўзга чиққан дақиқаларимда кўнглимда чуқур ҳаяжон ва масулият туйғуси кечди. Давлатимиз раҳбарига “Янги агроном” дастури доирасида далада амалга ошираётган ишларимиз ва амалиёт натижалари ҳақида ғурур билан сўзлаб бердим. Президентимизнинг ҳар бир сўзимизни тинглаб, билдирилган фикр-мулоҳазаларимизга бўлган юксак эътибори ва ишончи бизга чексиз куч бағишлади. Мулоқот якунида Юртбоши-

миз ушбу ташаббусларни янада ривожлантириш ва амалиётга чуқур жорий этиш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлиги, Агробанк ҳамда Тошкент давлат аграр университети раҳбариятини шахсан масъул қилиб бириктириб берилар. Бу эътибор нафақат менга, балки бутун аграр соҳа ёшларига бўлган юксак ишонч намунаси бўлди.

Истиқлолимизнинг 35 йиллик байрами арафасида туриб шуни ишонч билан айта оламки, “Янги агроном” дастури ва ёшларга берилаётган кенг имкониятлар Ўзбекистон аграр соҳасини мутолақа янги стратегик босқичга олиб чиқади. Янги Ўзбекистоннинг янги агрономлари бу соҳани илмий асосда рақамлаштирадиган, инновацияларни далага олиб кирадиган ва Ватанимиз равнақида муносиб ҳисса қўладиган фидойи ёшлардир. Бизга кўрсатилган бундай юксак эътибор ва ишончни оқлаш учун бор билим ва куч-ғайратимизни сафарбар этамиз. Истиқлолимиз абадий, Янги Ўзбекистонимиз янада обод бўлсин!

Билолиддин МИРЗАЕВ,
талаба.

Илмий тадқиқот жараёни

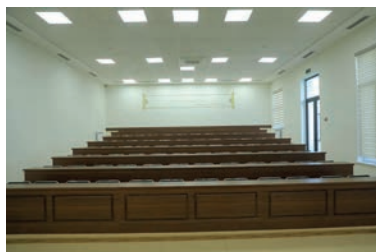

Институт тарихи музейининг очилиши

ТАДАУ: ТАРИХИ ВА БУГУНИ

Ўқув-тажриба хўжалигида дала амалиёти

Қурилиш ва бунёдкорлик ишлари

“Олтин авлод” вакиллари

Талабалар учун энг замонавий ошхона

Талабалар учун янги футбол майдони

ШУ КУНЛАРГА ЕТКАЗГАНИГА ШУҚР...

(Боши 1-саҳифада)

Сўнгги ўн йил Президентимиз Шавкат Мирзиёев бошлаган ислохотлар даври бежиз Учинчи Ренессанс деб аталмаяпти. Бу айнан бутун кўз ўнгимизда рўй бераётган том маънода уйғониш давридир. Жадидларимиз бир аср муқаддам орзу қилган “илм-маърифатли, уйғоқ миллат” ғояси ҳам айнан шу даврда ўзининг тўлиқ ифодасини топди. Шу ўринда, давлатимиз раҳбарининг “Янги Ўзбекистоннинг асосий устуни – билим, таълим, тарбия, маънавият” деган фикрларини ёдга олишимиз ўринлидир.

Ҳозирги кунда Тошкент давлат аграр университетининг профессор-ўқитувчилари талаба ёшларга буюк аждодларимизнинг ҳаёти ва ижоди ҳақида, Биринчи ва Иккинчи Ўйғониш даврига асос солган аллома болаларимизнинг маънавий мероси, асарлари, умубоқий ўғитлари тўғрисида уларнинг номлари берилган Ренессанс мажмуа залларида маърузалар ўқи келмоқдалар. Талабаларимиз жадид боболари иқлодларини чуқур

этилган дарслик ва ўқув қўлланмаларни излаб қийналардилар, чунки уларнинг сони жуда оз эди. Мустақиллик йиллари она тилимизнинг қадри ва нуфузини ошириш давлат сиёсатининг устувор вазифаларидан бирига айланди. Мустақиллигимизнинг маънавий асосларини мустаҳкамлаш, халқимиз, аввало, ёш авлодни миллий қадриятларга, Ватанга муҳаббат ва садоқат руҳида тарбиялашда Ўзбек тилининг аҳамияти чексиздир. Ўз она тилига эҳтиром кўрсатиш, уни эъзозлаш, қадрлаш, бойлиги ва софлиги учун кураш шу юрт ҳар бир фарзандининг роҳатбахш бурчидир. Бу йилларда республикамизда Ўзбек тилида минглаб дарсликлар, қўлланмалар, монографиялар, лугатлар, бадиий адабиётлар, таржима асарлари чоп этилдики, уларни санаб, сановига етиш қийин. Ҳозирги кунда университетимиз профессор-ўқитувчилари томонидан “Ўзбек тили”, “Давлат тилида иш юритиш”, “Ўзбек тилини соҳада қўлаш”, “Академик ёзув”, “Нутқ маданияти” номли ўттиздан ортиқ

ўрганиб, уларнинг асарларини севиб мутолаа қилишга ва саҳналаштиришга. Улар маърифатпарвар жадидчилар илгари сурган эзгу ғоялари, илғор қарашлари Янги Ўзбекистонда амалга ошарганлигига, ҳақиқатга айланганлигига гувоҳ бўлмоқдалар.

Мустақиллик эълон қилинишидан икки йилча аввал Ўзбек халқ оғзаки ижодидан илмий ишимни ҳимоя қилган эдим. Ўзбек халқ достонлари бўйича қилинган номзодлик ишимнинг ўзини ҳам, авторефератни ҳам рус тилига таржима қилдирганман. У пайтлар барча соҳадаги илмий ишлар Москвада тасдиқланар эди. Ҳозирги кунда, бу ишониш қийин бўлган воқеадек туюлади. Мустақилликка қадар, деярли барча ташкилот ва корхоналарда йиғилишлар рус тилида олиб бориларди. Узок йиллик тарихий тақомилига, тажрибасига эга бўлишига қарамай, ҳужжатчилик ҳам Ўзбек тилида эмас, рус тилида юритиларди. Олий ўқув юр்தларининг талабалари Ўзбек тилида чоп

дарсликлар, ўқув ва услубий қўлланмалар чоп этилган. 2023 йил Тошкент давлат аграр университети Қишлоқ хўжалиги вазирлиги билан ҳамкорликда “Қишлоқ хўжалигига оид атамаларнинг изоҳли лугати” яратилди.

Биз талабаларимизни маънавиятли, билимли, маданиятли, ор-номусли, Ватан, халқ қадрига етадиган, “Мен – шу юртнинг фарзандиман”, деб ғурурланиб, унинг ўтмиши ҳақида ҳам, ҳозирги куни тўғрисида ҳам қайғуриб, истиқболи учун курашувчи ёшларни тарбиялаб келмоқдамиз. Ўзбекистонимизнинг эртаси янада порлоқ, янада ёруғ бўлишини истасак, шу муқаддас заминда яшовчи ҳар бир инсон “Юрт тақдири – ҳар биримизнинг тақдири” деган ғояни ҳаётий тамойилига айлантириши лозим. Мустақиллигимизнинг 35 йиллиги барчамизга муборак бўлсин!

Сайёра ХОЛМИРЗАЕВА,
“Ўзбек тили ва адабиёти” кафедраси мудири, профессор.

Эълон

00-21/4124 рақами билан 1993 йил 17 июнда Белоусов Валентин Иванович номига берилган хонадонга эгалик ҳуқуқини берувчи Давлат ордери йўқолганлиги муносабати билан ҳақиқий эмас, деб ҳисобланади.

Qishloq hayoti

MUASSISLAR:

O'zbekiston Respublikasi
Vazirlar Mahkamasi kompleks
tarkibidagi hamda
boshqa daxldor
vazirlik va idoralar.

Bosh muharrir:
Chori LATIPOV

Tahrir hay'ati:

Ibrohim ABDURAHMONOV,
Shavkat HAMROYEV, Narzullo OBLUMURODOV,
Eshmirza ABDUALIMOV, Habib TEMIROV,
Raimkul SUYAROV (bosh muharrir o'rinbosari).

O'zbekiston Matbuot va axborot agentligi tomonidan
2009-yil 13-fevralda № 0020-raqam bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

Hajmi 2 bosma taboq. Ofset usulida bosildi,
qog'oz bichimi A-2. Nashr indeksi – 144.

Buyurtma G-817. 2850 nusxada chop etildi.

Gazeta tahririyat kompyuter markazida terildi va sahifalandi.

Sahifalovchi-dizayner: Маркс YUSUPOV.

Tahririyat manzili:

Toshkent viloyati Qibray tumani, Universitet ko'chasi, 2-uy.
Telefonlar: +998 77-080-43-70, +998 99-050-69-45.

Reklama va e'lonlar – (998 90) 317-19-16.

E-mail: info@qishloqhayoti@mail.ru. Bahosi kelishilgan narxda.

Gazeta “Sharq” nashriyot-matbaa aksiyadorlik
kompaniyasi bosmaxonasida bosildi.

Bosmaxona manzili: “Buyuk Turo” ko'chasi, 41-uy. 1 2 3 4 5 6

ISSN 2010-7021

Bosishga topshirish vaqti: 21.00
Bosishga topshirildi: 22.20